

(Pre)drzen mladenič – odgovoren mož

Grega Lačen

Pogovarjala se je Marta Krejan Čokl.

Eden izmed (do zdaj) sedemnajstih Slovencev, ki so imeli možnost občudovati razgled z najvišje točke sveta, je bil ob vzponu na Mount Everest star štiriindvajset let. Z dvaindvajsetimi je stal na vrhu Daulagirija. Leta 1996, ko je bil star dvajset let, je sam preplezal smer s tehnično oceno A4 v Grand Capucinu. Letos, pri štiridesetih, je prosto preplezal smer z oceno VIII+/IX– v Kirgiziji; v vseh letih je nabral zavidljivo število težkih smeri, od tega veliko prvenstvenih. Oče dveh hčera in uspešen poslovnež si življenja brez gora in plezanja ne predstavlja. Starejšo hčer sta z ženo Evo celo poimenovala po eni od himalajskih lepotic (po gori Jannu) – Žanu.

pot, pri štirinajstih pa sem stal na vrhu najvišje avstrijske gore. Prva smer v gorah pa ni bila z očetom, saj se ni ravno navduševal nad mojim spogledovanjem z alpinizmom, ampak z mojim prvim alpinističnim inštruktorjem Milanom Plescem, in sicer v Raduhi – seveda znamenita klasika Plate.

Ampak vaš domači poligon je Peca.

Peca mi je res pri srcu, pa saj kako mi ne bi bila, če pa je najlepša gora na svetu. (smeh) V Kordeževi rami¹ sem preplezal vse smeri, večinoma sem opravil njihove prve proste ponovitve pa tudi prvenstvenih je kar nekaj. Najbolj mi je v spominu ostala prvenstvena smer Divja jaga, v katero sem tam vložil tudi največ truda.

V mlajših letih ste bili nekoliko zaletavi, zdaj pa, se mi zdi, izbirate "varnejše" cilje in načine za njihovo doseganje, čeprav še vedno plezate v zelo zahtevnih in različnih smereh.

Cilji se z leti spreminjajo, včasih so bili vsekakor bolj drzni, na začetku mogoče tudi ne ravno najbolj premišljeni, če se samo spomnim preplezane smeri v El Capitanu s prvim raztežajem z oceno A5 ... Vsaj tako vidim zdaj, seveda pa dopuščam možnost, da sem se z leti pomehkužil. Sam sebe imam za *allround* plezalca: preplezal sem težke tehnične smeri z oceno A5, v plezališčih smeri z oceno 8a+, v gorah do ocene IX, preplezane imam vse tri probleme Alp, težke kombinirane smeri v Alpah, Peruju, Patagoniji. Stal sem tudi na dveh osem-tisočakih. Cilji, ki jih izbiram danes, so objektivno varni, zaradi amputiranih prstov na nogah ne rinem več v mrzle in visoke stene. Najbolj uživam v prostih ponovitvah dolgih alpskih smeri, kjer po moje resnično najbolje prideta do izraza pripravljenost in občutek za plezanje.

Grega Lačen iz Alpinističnega kluba Črna svojih črnjanskih korenin najbrž nikoli ne bo mogel zatajiti, čeprav se je pred kratkim preselil na Prevalje, kjer sta z Evo zgradila pravljichen dom. Zakaj pravljichen? Dvorišče hiške so smrekove iglice, borovnice, maline, razgled pa je sanjski, če je v človeku vsaj malo koroške krvi: Peca. In zakaj ne bo mogel nikoli zatajiti svojih korenin? Ker so Črnjani eni najbolj *gajstnih* ljudi pri nas!

Črna na Koroškem je za plezalca ali alpinista kar dobro izhodišče, vendar ste alpinist zaradi drugih razlogov, kajne? V katerih skalah ste najprej pustili svoje odtise?

Gore so mi nedvomno bile položene v zibelko, saj moj oče Marijan kot alpinist in vodja prve koroške odprave leta 1980 v Peru tudi po zaključku svoje alpinistične poti nikoli ni pretrgal vezi z gorami. Že kot trinajstletni *mulec* sem skupaj z družino imel v žepu Slovensko planinsko

¹ Proti jugu obrnjena stena Pece.

Amputacija je torej precej vplivala na vaše plezanje in življenje?

Na nogah imam le tri prste, ki so takšnih oblik, kot so bili ob mojem rojstvu, ostalih sedem je bolj ali manj pristriženih. Leta 2000, ko sem po Everestu zaradi omrzlin v različnih časovnih obdobjih imel amputacije, je moja alpinistična pot vsekakor krenila v drugo smer. Dve leti pred tem sem stal na vrhu Daulagirija, dve leti za tem pa sva s Tadejem Golobom poskušala plezati v Vzhodni Khumbakarni, a zaradi slabega vremena nisva niti vstopila v smer – še sreča, bog ve kaj bi bilo z mojimi takrat še ne dobro saniranimi prsti. No, to sem lahko okusil še pozimi leta 2003, ko smo preplezali severno steno Eigerja, kjer sem zopet dobil površinske ozebljine. Skratka, moja alpinistična pot, ki je vsekakor vodila

1 Grega Lačen Foto: Andrej Gradišnik

2 V Britanski smeri v Grandes Jorasses
Foto: Matej Flis

proti himalajskim vršacem, se je takrat obrnila drugam.

Z amputacijo je povezana nekoliko obešenjaška šala, kajne?

Da, odrezani prsti so bili na omarici poleg moje postelje, ko sem se zbudil iz narkoze! Jurij Gorjanc,² ki je opravil poseg, se je tako pošalil z mano. Seveda pa mora človek vedeti, kakšni so naši medsebojni odnosi, in poznati nam svojstven humor, da lahko to razume. Sploh ker gre za odličnega in priznane kirurga. (*smeš*) No, ampak to še ni nič, Tedi³ jih je cel mesec vlačil po uredništvu *Playboya* in z njimi strašil sodelavke in sodelavce.

Vrniva se v sedanost in k ciljem. Zakaj je bil zadnji cilj ravno Ak-Suu v Kirgiziji?

Zdaj izbiram take lokacije, kjer še nisem bil – razen seveda Patagonije. Odločitev za Ak-Suu je bila zelo preprosta, saj me

je zamikal že, ko sem gledal Tinine in Hrasteljeve fotografije od tam.⁴ Smer Perestrojka Crack pa je pravi biser in si jo najbrž želi preplezati vsak skalni plezalec.

V Kirgiziji sta imela z Andrejem⁵ precej težav, ki pa niso bile prav nič povezane s plezanjem.

Zelo se pozna, da v to dolino odhajajo predvsem plezalci, pa še teh ni veliko, zato je tudi organizacija agencij bolj slaba. Največ težav sva imela z najinima *base camp managerjema*, kuharjem in pomočnikom. Dvajsetletna fanta sta bila prvič izven prestolnice Kirgizije, in to brez vsakršnega poznavanja narave in brez vsakršnega kuharskega znanja! Ko sta se na tridnevnem dostopu izgubila za dva dni, sva tako in tako mislila, da sta jo popihala domov. Potem pa sta končno vsa prezebla in izmučena

² Jurij Gorjanc, kirurg, reševalec letalec, alpinist.

³ Alpinist Tadej Golob.

⁴ Alpinistka in gorska vodnica Tina Di Batista in alpinist Miha Hrastelj.

⁵ Alpinist Andrej Gradišnik.

Idejo sva kovala skupaj s Francem,⁸ in sicer takoj po odpravi Everest 2000. Tik pred njegovim nesrečnim Manaslujem sva okvirno dorekla termin. Sploh zato se je odprava morala zgoditi!

S Tomažem Jakofčičem sta v Patagoniji leta 2007 v zelo slabih vremenskih pogojih preplezala zahtevno prvenstveno smer Zadnji dnevi raja in se v bazni tabor vrnila po dvainsedemdesetih urah brez minute spanja. Kako človek lahko zdrži kaj takega?

Niti pomisliti si ne bi upal, da sta moja telo in um sposobna preživeti takšne obremenitve in preizkušnje, če bi to kdo poprej opisal. Res neverjetno, kaj zmore človeško telo! Nekaj dni po tem, ko sta se glava in telo pomirila, sem se resno spraševal, kje so meje, do kod bi sploh še lahko šel.

prispela v bazni tabor in takrat sva vedela, da je glavni cilj odprave, da ju živa pripeljeva nazaj v dolino.

Tudi vreme vama je nagajalo. Kako vama je kljub vsakodnevni dežju uspelo preplezati smer?

Preprosto sva zarinila na vse ali nič. Za smer, v kateri se večinoma pleza dva do tri dni, sva porabila dan in pol! Ob prihodu v bazni tabor je vremenska napoved predvidevala, da bo vreme tisti dan lepo do popoldneva, ko ga bo prekinila krajša nevihta, drugi dan pa naj bi bilo jutro lepo, opoldne pa naj bi se začelo večdnevno poslabšanje. Kot se je izkazalo, je bila napoved točna. Zaradi tega sva se že prvi dan zapodila v steno in bila že kar visoko, ko naju je začelo "zalivati". Dobro uro visela na štantu, pokrita z *bivakarco*,⁶ in ko je šla nevihta mimo, sva plezala vse do teme. Drug dan naju je točno ob napovedani uri na zadnjem spustu že pošteno pralo. Ni bilo druge, kot da se časovno izide, drugače ne bi bila uspešna! Deževje se je nadaljevalo še naslednjih deset dni, ko sva že odletela proti domu.

Poleti leta 2012 ste vodili koroško odpravo na Broad Peak. Od sedmih članov jih je pet stalo na vrhu, saj je eden od njih med vzponom zbolel. Odločili ste se, da ga namesto zdravnika, ki je bil z vami, pospremite v bazni tabor. Zakaj?

Odločitev je bila zelo preprosta; seveda je Jurij vztrajal, da on kot zdravnik

sestopi z njim, vendar Sašo⁷ ni bil bolan, le zelo izčrpan, zato Juriju nikakor nisem pustil, da se ponovno, kot se je že na Everestu, žrtvuje in mu vrh, ki si ga je tako zelo želel in za katerega je res močno delal, zopet izmuzne. Prav tako pa je bila moja motivacija za vzpon praktično na ničli, nikakor nisem našel smisla zanj. Bolj ko sem se vzpenjal in hodil, bolj sem razmišljal, da se mi ne da in da bi raje nekje plezal. Ko tako razmišljaš, tam nimaš kaj početi. Dejstvo pa je, da je bil moj glavni cilj dosežen že, ko je odprava odšla na pot, da jih je pet stalo na vrhu, pa je bilo sploh več, kot smo pričakovali.

Ta odprava je bila za Korošče nekaj izjemnega.

Resnično je bila izjemna – kdo v Sloveniji pa se v tem trenutku še lahko pohvali, da v nekem ožjem okolju – pa tudi širšem – lahko spravi skupaj takšno ekipo, da sploh odide na odpravo na najvišje gore sveta in da potem še v tako številni zasedbi osvoji vrh osemtisočaka! Zame pa je ta odprava imela poseben pomen predvsem iz neke moralne odgovornosti do zgodovine koroškega alpinizma. Korošci so vedno želeli organizirati odpravo v Himalajo, prvič se je ideja pojavila po uspešni odpravi leta 1980 v Peru, vendar jim takrat finančne razmere tega niso omogočale. Pobudnik je bil moj oče in zaradi tega sem se čutil še bolj dolžan to obuditi.

Tisoč šeststo metrov visoka stena je res visoka, a to ni bil razlog, da sta bila v pogonu tako dolgo. Kaj vaju je zadrževalo na gori?

To je bila zame brez dvoma najtežja preizkušnja, ki jo je težko opisati v nekaj stavkih ... V tisočšeststometrski severni steni sva preplezala osemsto metrov prvenstvene smeri in jo priključila k Francoski smeri ter po njej splezala na vrh Fitz Roya. Vstopila sva ob petih zjutraj in do vrha neprekinjeno plezala šestintrideset ur, ponoči v soju čelnih svetilk. Kakšnih dvesto metrov pod vrhom naju je ujelo značilno patagonsko poslabšanje vremena z orkanskim vetrom, ko nič več ne slišiš in ne vidiš. Za ta del sva porabila sedem ur. Vedela sva, da sestop po smeri vzpona ni več mogoč in da je najina edina možnost vrnitve čez vrh in po Francosko-argentinski smeri. Čeprav je Jaka bil že dvakrat na vrhu Fitz, nama niti približno ni bilo jasno, kam morava. Veter se je rahlo pomiril in zdelo se nama je, da sva našla pravo smer, ko je začelo "na polno" snežiti. Za povrh se je Jaku zlomila dereza. Mimo naju in čez naju so se z vršnega ledišča začeli valiti snežni plazovi. Kljub večkratnim spustom in poskusom nadaljevanja sva se vedno vrnila na izhodišče, saj ničesar nisva videla. Na strmlem ledišču sva več ur stala na mestu, pripeta na en klin, da so se sneženje in plazovi umirili. Ko se je zdanilo, je bilo nevihte po dvanajstih

⁸ Alpinist in gorski reševalec Franc Oderlap, ki je stal na vseh najvišjih vrhovih celin, se je smrtno ponesrečil leta 2009 pod Manaslujem.

3 Na vrhu Perestrojke Crack je bilo vreme še lepo. Foto: Andrej Gradišnik

4 Grega Lačen na vrhu sveta s prijateljem Tadejem Golobom Foto: Matej Flis

urah konec. V jasnem in mrzlem jutru sva nadaljevala spust do vznožja gore pod južna pobočja Fitz Roya, kjer naju je čakal globok sneg. V gaženju sva prečila podnožja Fitz Roya, Mermoza in Guillaumeta ter se vzpela na prelaz Quadrado, kjer sva imela šotor. Zaradi pomrznjenega Jakovega palca na roki sva takoj nadaljevala proti dolini. Oba sva že halucinirala in se izgubljala, v glavah so se nama pletle različne zgodbe. Kljub vsemu nama je po dvainšedemdesetih urah neprekinjene akcije uspelo priti do šotora v bazi.

Zadnje dni raja sta s Tomažem nekomu posvetila. Ali to pogosto naredite?

Smer v Fitz Royu sva posvetila mojemu prijatelju in soplezalcu Ožbeju Povsodu, ki se je leta 2006 smrtno ponesrečil. Menim, da je najmanj in tudi največ, kar lahko alpinist stori za ponesrečenega soplezalca, da prepleza lepo in zahtevno smer in mu jo posveti v spomin. Resnično pa si želim, da mi tega ne bi bilo treba več početi, saj jih je bilo že preveč!

Je za vas zelo pomembno, s kom se navežete na vrh?

Soplezalci so vedno moji prijatelji, izredno redko se na vrh navežem kar z nekom. Zadnje časa mi je to še bolj pomembno. Plezam z ljudmi, s katerimi

se razumem tudi v vsakodnevnem življenju, s katerimi imam tudi neke skupne vrednote in poglede na življenje. Vsekakor pa mora biti ta združljivost še pristnejša pri izbiri soplezalca za odprave, kjer vse skupaj traja dlje. Ne predstavljam si več, da bi šel na odpravo z neznanimi ljudmi, kar tako nabranimi skupaj, kot je bilo to na primer leta 1998 na Daulagiriju. Seveda pa je bila to zelo lepa izkušnja, saj sem tam spoznal ljudi, s katerimi smo postali zelo dobri prijatelji in soplezalci.

Ste lastnik in direktor dveh podjetij.

Navadno poslovneži pravijo, da ravno zato nimajo prostega časa.

Kako vam uspe voditi uspešni podjetji, plezati na tako visoki ravni in biti dober oče in mož?

Če nisi solist, je vedno vse odvisno od ekipe, ki sestavlja neko celoto. Ker imam v obeh podjetjih odlično ekipo, ker imam doma odlično ekipo, ker si zaupamo, ker se razumemo, uspeh ne more izostati. Glede časa za plezanje pa je tako, da teh podjetij ne bi bilo, če ne bi bilo plezanja. Če bi torej zdaj nehali plezati zaradi podjetij in dela, kakšen smisel bi še vse skupaj imelo?

Kaj vam predstavlja izzive? Pri plezanju imate vedno nove cilje, nikoli se po uspehu ne ustavite, češ to je to, zdaj pa malo počitka. Drži? In pri poslu?

Da, drži. Dejstvo je, da uživam bolj, ko cilj uresničujem, kot ko je dosežen, in to iz čisto preprostega razloga: ker to pač rad počnem. Seveda se je treba doseženega veseliti in ga proslaviti, da s

tem postaviš neke ločnice v delovanju in da vse skupaj ne postane monotono. Pri poslu je filozofija enaka.

Stvari, ki ste se jih naučili v gorah, prenašate tudi v vsakdanje življenje?

Prav gotovo je alpinizem oblikoval mene in mojo osebnost in to tudi s pridom izkoristim v življenju, saj drugače ne znam.

Veljate za izredno vztrajnega, nemirnega, včasih menda celo grobega ...

To težko komentiram, beseda grob se sliši kar preveč "grob", sploh če je uporabljena v povezavi z vsakodnevnim življenjem ... Upam, da nisem. Sem pa najbrž grob, ko je treba zabiti dober klin, takrat, upam, da sem dovolj. (smeh)

Z vztrajnostjo in nemirom pa bi se lahko poistovetil. Včasih mi ta nemir gre kar na živce, saj se ne znam sprostiti, ko na primer kje *zabušavam*. Uf, kako šele lahko s tem živciram Evo! Vendar mislim, da se tudi v tem segmentu izboljšujem.

Ali sanjate in ste romantik, kljub temu da ne marate "pocukranega" opisovanja alpinističnih vzponov?

Brez sanj ne moreš ustvariti idej, ki bi jih osmisli. Potem lahko samo životariš in čakaš na svoj bridki konec, da se reinkarniraš v muho ali komarja. (smeh) Po duši sem romantik, kaj pa je alpinizem drugega kot ena sama romantika!? Pri izražanju le-te pa sem bolj zadržan oz. jo delim le s svojimi najbližjimi. ○